

MAGYARORSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	
Helyben: Egy óra kor. 1.—	Vidékre: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre ———— 3.—	Negyedévre ———— 3.60
Félévre ———— 6.—	Félévre ———— 7.—
Egész évre ———— 12.—	Egész évre ———— 14.—
Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.	

A lap megjelenik hétfő kivételével mindennap.
Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség
Telefon száma 54-67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28
Hirdetések petit számítással, díjazás szerint.
Apró hirdetések ára: egy sor 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

Hazugságok.

Budapest, augusztus 31.

Egyik lapársunk körülbelül hitelesen megállapítja, hogy ebben az esztendőben a nagy szárazság következtében csupán a kapásnövényeknél és a szalastakarmánynál egy milliárd korona vesztesége van az országnak. Egy másik, a kereskedelmi érdekeket szolgáló lap azt adja hírül, hogy a földművelésügyi miniszter legközelebb kiadja az évi termésméről szóló jelentését, melyben az a meglepő dolog bizonyosodik be, hogy — ide nagy szárazság, oda nagy szárazság — ebben az esztendőben is közepes jó termése volt az országnak. Mi a magunk részéről nem hisszük, hogy a beérkezett gazdasági tudósítások alapján a földművelésügyi kormányzat ilyen jelentést adhatna ki. Nem hisszük, mert bejárva a Délvidéknek egykor legjobban termő vidékeit, ott a tél nyomorúságát előre hirdető kétségbeejtően terméketlen sivárságnak voltunk szemlélői. Elvértve — egyes, máskor másoktól borított, most is némileg vizenyős helyeken — még csak termelt valami gabonaféle. De a többi helyek letarolva, mint hogyha a hét csapás által tönkretett Egyiptom földje terült volna el előttünk. A tengeri hajtása már kisarjadzásában elhervadt. A burgonyabokrok alól hiányzik a szegény népek ételmelet adó gumó. A kiszáradt, nem is sárga hanem a portól sáros mezőkön elkényszeredett, csonttá soványodott lovak csatangolnak, juhok bégetnek, szarvasmarhák bögnék az éhségtől. A gazdember, ha látja ezt a vésteljes pusztulásnak előjeleit, kétségbeesésében immár nem is sóhajt föl, hanem csak könye csordul ki a gondolattól, hogy ha már ma így van, mi lesz még ezután, mi lesz majd akkor, mikor ezt a leégett mezőt is beborítja a hófuvatagnak jeges áradata.

A falvakban a kutak, a mezőkön a patakok kiapadva vannak. A hatalmas Tisza is annyira kiszáradt, hogy keskeny medrét több helyen át lehet gázolni s a döglött halak ott hevernek homokos partján. A Maroson, Tiszán fát szállítani lehetetlenség, mert nemcsak a hajók, hanem még a tutajok sem közlekedhetnek s így az országnak tiszamenti része még fűtőanyag nélkül is marad. A szárazság felverte nagy porfelhőktől hónapokig nem láttak tovább tíz-husz lépésnél az emberek. És soha nem hallottunk oly siralmas fohászt az esőért, mint a vigasztalanságnak e napjaiban. Nemcsak a templomokban, hanem künt a mezőn, a tanyaházakban, melyek szalmatejét is szinte lerágtá a hőség. És mikor jött az eső augusztus közepén, egy percre felderült az emberek arca. Az égi harmat zuhogása után kisiettek a szántóföldekre, a kertekbe s onnét még szomoruban jöttek vissza. A tövig elszáradt tengerin, burgonyán, kapás és száraz

növényben még az eső sem segített már. És nem segit azon már az özönvíz áradata sem.

A jószágnak, lónak, szarvasmarháknak, sertésnek már is nincs mit ennie. A piacon ezeknek az állatoknak nincsen ára. A gazdák a takarmányhiány miatt barmaikat már is kezdik levágni. Azt mondják, hogy a húst inkább megesszik ők maguk és megetetik cselédjeikkel, mint-hogy potom áron elkótyavetyéljék. És még a tél el sem jön, már nem lesz ott vágni való állat sem. Ilyen a gazdasági élet képe most a Délvidéken és azt hisszük, hogy az országnak tulnyomó részén is.

És mégis mit olvasunk némely lapban? Azt, hogy Magyarországon általán véve ebben az esztendőben közepes jó termés volt. Inségről szó sem lehet, még szegénységről, még nélkülözésről sem. Kimerjük mondani, hogy ezek az állítások egyszerűen, vagy a helyzet nem ismeréséből származnak, vagy pedig hazugságok, célzatos hazugságok azért, hogy néhány nagy gabonakereskedő cég, az üzérkedés érdekében leverjék a megtermelt gabona árát s ezáltal még szegényebbé tegyék Magyarország földművelő népét. Igaz, hogy ehhez bizonyos lelkiismeretesség kell, olyanféle, mely nem talál bünt abban, hogy a koldus tarisznyájából kilopja az utolsó falat kenyert. De hát — ugy látszik — hogy ebből a fajtájú lelkiismeretességből is tellik bőven. Tellik különösen azoknak, akiket sem faji, sem rokonszenvi kötelekek nem kötnek ahhoz a magyar néphez, mely a földet szántja, turja azért, hogy abból a nemzet milliói — még a szántóvető ember létérékének elárulói is — táplálkozhassanak.

Budapest, augusztus 31.

Miniszterek és államtitkárok utazása. Gróf Tisza István miniszterelnök ma Nagyszalontára utazott, hogy a ref. egyházmegye közgyűlésén mint főgondnok elnököljön. — **Hieronym** Károly kereskedelemügyi miniszter vasárnap érkezik vissza Budapestre és hétfőn átveszi a kereskedelmi miniszterium vezetését. — **Gromon** Dezső v. b. t. honvédelmi államtitkár néhány napra Szent-Jánosra utazott, ahonnan szerdán tér vissza Budapestre. — **Sándor** János belügyi államtitkár — mint Kolozsvárról jelentik — Sőváradra utazott s pár nap múlva Budapestre érkezik.

Rákóczi hamvai. Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter a kassai püspökség százéves jubileumának megünneplésére e hó 3-án tudvalevőleg Kassára utazik. A pályaudvarról a miniszter egyenesen a dőmba hajtat, ahol több meghívott fővárosi művészszel tanácskozni fog afelől, hogyan helyezték el Rákóczi és társainak hamvait és hogy hová állítsák föl a síremlékeket. Tudomásunk szerint az a sírboltozat, mely II. Rákóczi Ferenc hamvainak befogadására szolgál, már készen van a kassai székesegyházban.

Uj törvények. A hivatalos lap mai száma közli a következő, legújabbban szentesített törvények szöve-

gét. XIX. törvénycikk: Sándor község közigazgatási és országgyűlési képviselő-választókerületi átkebelezéséről; XX. törvénycikk: A császári és királyi közös hadsereg katonai nevelő- és képző-intézetéinél magyar honos ifjak részére létesített 250 állami alapítványi helyről szóló 1897. évi XXII. törvénycikk módosításáról; XXI. törvénycikk: Az 1904. évi állami költségvetésről; XXII. törvénycikk: A szab. osztrák-magyar államvasut-társaságtól felvett 10,000,000 koronára előleg törlesztetlen részének visszafizetéséről; XXIII. törvénycikk: A mérsékelt áru marhasórol szóló 1897. évi I. törvénycikk módosításáról és XXIV. törvénycikk: Az «ő felsége a királyi védnökké alatti álló szegénysorsu tüdőbetegek szanatórium-egyesülete Budapestben» című egyesület által felveendő nyerevénykölcsön engedélyezéséről.

A pécskai pótválasztás. Aradmegye központi választmányja mai ülésén a pécskai pótválasztást szeptember 13-ára tűzte ki.

A veszprémi országos gazdaggyűlés.

— A Magyarország tudósítójától. —

Veszprém, augusztus 30.

Az országos gazdaggyűlés tagjai dr. Darányi Ignác szövetségi elnök nagyhatású elnöki megnyitó beszéde után, melyet mai vezető cikkünkben egész terjedelmében közlünk, Rubinek Gyula országgyűlési képviselő előadását hallgatták nagy érdeklődéssel. Rubinek tudvalevőleg határozati javaslatot terjesztett a nagygyűlés elé, melyet az el is fogadott. A javaslat-hoz **Serfőző** Géza, a Pestvármegyei Gazdasági Egyesület titkárja szólott hozzá, hangsúlyozta, hogy a mezőgazdasági érdekképviselet kérdésének megoldása régi óhaja a gazdaközönségnek, amit az bizonyít legjobban, hogy tíz év leforgása alatt éppen a negyedik nagygyűlés foglalkozik ezen kérdéssel, melynek megoldása nélkül a gazdaközönség érdekeinek minden fokozatban való megnyilvánulása alig képzelhető. A szólo szerint az érdekképviselet megoldásával egyuttal egyes törvények, így a mezőgazdaságról és mezőrendésről szóló 1894. évi XII. törvénycikk egyes rendelkezései is megváltoztandók.

Dr. Darányi Ignác, a nagygyűlés elnöke kijelenti, hogy előadó is csak elvileg kívánja a kérdés sürgős megoldását s természetesen be kell következnie a Serfőző által jelzett módosításoknak is.

A nagygyűlés Rubinek határozati javaslatát egyhangulag magáévá tette.

Ezután következett dr. Drucker Jenőnek, a Magyar Szőlősgazdák Egyesülete igazgatójának előadása a **szövetkezetek jelentőségéről a szőlőgazdaságban.** Bevezetésül néhány szóval ismerteti a szövetkezés általános célját és jogosultságát, majd áttér a magyar szőlőművelők mai állapotára, kik közt igen sokan vannak abban a kényszerű helyzetben, hogy termékeiket ősszel sürgősen felkínálják. Egyeseket a forgó tőke hiánya, másokat a telepítésnél igénybe vett kölcsön, ismét másokat a kellő berendezés, edények, pince stb. hiánya, vagy a kockázattól való félelem kényszeríti a szőlőnek, a borknak mielőbbi értékesítésére.

Az ilyenek rontják azután általában is az árakat s így nemcsak maguknak, de az összes szőlősgazdáknak kárt okoznak. Ezen a helyzeten csakis szövetkezetek alapítása által lehet segíteni, mely hitelt, vagy előleget nyújt a tagoknak, azonnal átvétvén a szőlőt, pinceberendezéseket a kistermelők számára fölszerezéssel tesz, mely a borok jobb kezelésével azok jobb árban való értékesítését teszi lehetővé, vissza-

szerzi a fogyasztók bizalmát a bor iránt és lehetőleg megteremti ismét a külföldi kivitelt.

Ezután áttér előadó a szövetkezetek különböző formáira, melyeket a szőlősgazdák igénybe vehetnek. Ilyenek a szüretelő, a borértékesítő, a szőlőértékesítő, a cognac stb. főző és végre a pince-szövetkezetek. Míg a többiről csak néhány szóval emlékszik meg, addig a szőlőértékesítő- és pince-szövetkezeteket részletesen tárgyalja. Ismerteti a hazánkban már működő szőlőszövetkezeteket, melyek eddig is főleg az exportnál igen szép eredményeket értek el.

A pince-szövetkezetek megteremtése ügyében szőlő-gazdaságunk jelentékeny eredményekre még nem hivatkozhatik. Hiányzik a központ, mely köré a kisebb szövetkezetek csoportosulhatnak, mely ezek felett felügyeletet gyakorol, őket erkölcsileg és anyagiilag támogatja és így az országos ügyet vállalva diadalhoz vezeti. Most azonban egy igen életrevaló mozgalom észlelhető, melyet a földmivelésügyi kormány is támogat. Ugyanis legközelebb megalakul a Magyar Bortermelők Központi Szövetkezete, melynek célja lesz a fővárosban minden borvidékről nagyobb készletet csoportosítani, vidéki szövetkezeteket iniciálni, a külföldi kivitelt megteremteni. Ezen országos szövetkezet alapszabálytervezete a napokban jelent meg s az alakulás valószínűleg szeptemberben fog megtörténni.

A pince-szövetkezetek támogatására a beruházási javaslatban összesen 2 millió koronát vettek fel, mely csak akkor fog a földmivelők összességének javára válni, ha a szőlőbirtokosok is tömegesen felkarolják az eszmét és belépnek részint a vidéki, részint a központi szövetkezetbe. Végül előadó még azon felfogás helytelenségét mutatja ki, mintha ezek a szövetkezetek a borkereskedelemnek hátrányára válnának, mert ellenkezőleg a borkereskedelem fellendítése, a kivitel megteremtése és nagymennyiségű egyenlősített bor beszerezhetősége révén a szövetkezetek áldása a kereskedelemre is ki fog terjedni.

A nagygyűlés elnöke köszönetet mondott az előadónak érdekes és a tárgyat minden részletében kimerítő előadásáért s kimondta határozatilag, hogy a nagygyűlés ezen szövetkezetek létesítését a maga részéről kívánatosnak tartja s azt mindenképpen előmozdítani fogja.

Mérey Lajos indítványára ezután a nagygyűlés Károlyi Sándor és Dessewffy Aurél grófokhoz az alábbi üdvözlő táviratokat intézte:

I.

Nagyméltóságú gróf Károlyi Sándor urnak a Magyar Gazdaszövetség tiszteletbeli elnökének. Budapest.

A veszprémi gazdakongresszus megemlékezésén Nagyméltóságodnak a magyar mezőgazdasági érdekek előbbrevitele körül szerzett elévülhetlen érdemeiről, hálátelt szívvel üdvözlő Nagyméltóságodat s kívánja, hogy nemes munkásságának áldása még sokáig legyen termékenyítője gazdasági életünknek.

II.

Nagyméltóságú gróf Dessewffy Aurél urnak, az O. M. G. E. elnökének. Búdszentmihály.

A veszprémi gazdakongresszus örömmel és hálával emlékezett meg Nagyméltóságodnak a magyar gazdák érdekében kifejtett, eredményre vezető munkásságáról s tisztelettel kéri Nagyméltóságodat, legyen továbbra is gondozója s vezetője a magyar gazdák érdekeinek s ne vonja meg hőles tapasztalatait s érdemteljes munkásságát tőlünk.

Dr. Darányi Ignác elnök indítványára ezután a nagygyűlés köszönetet mondott Veszprém vármegye közönségének a szíves fogadtatásért és a tanács-terem átengedéseért.

Ezzel a nagygyűlés véget ért.

A lakoma.

A nagygyűlés tagjai élükön Darányi Ignáccal, Makfalvay Géza államtitkárral és Kolossváry főispánnal a tanácskozás után a kiállítást tekintették meg, majd társasbédre gyűltek össze, melyen mintegy háromszázan vettek részt.

Az asztalfelelő Darányi Ignác dr. körül foglaltak helyet Makfalvay államtitkár, Széchenyi Imre gróf, Hertelendy és Kolossváry főispánok, Rabinek Gyula orsz. képviselő, Rainprecht Antal és Bibó

Dénes egyesületi alelnökök, Papp Elek, Mérey Lajos, és Mezey Gyula nyitramegyei kiküldöttek s többen. Résztvettek az ebéden Széchenyi Emil gróf, Balás Arpád, Bernát István, Szilassy Zoltán, Jeszenszky Pál, Kenessey Pongrác, Baranyay Géza, Paur Ödön, Mérey Tibor, Csillag Gyula dr., Meskó Pál, Mészöly Gyula, Pfeiffer István, Engel Henrik, Drucker Jenő dr., Etter Kálmán, Bibó Károly, Velcsey József, Haidekker László, Rimanóczy Endre, Erdőssy József, Gaál Gaston stb.

Az első pohárköszöntőt Mezey Gyula mondotta, aki a magyar nemzet sokszor dicsőséges, sokszor szomorú történetére tekintve, a regeneráló jelenség titkát az őserő két forrásában véli föllelni, a magyar földben és a magyar népben, e kettő nélkül nem lehet céltudatos közgazdasági munkásságot kifejteni. Megnyugvással látja, hogy a magyar földmivelés élén oly egyének állanak, mint Makfalvay, akinek egészségére trüti poharát.

Kolossváry József főispán elmondja azt a tapasztalatát, hogy a kislembert, ha Darányi nevét hallja, megemeli a kalapját. A szőlő vezetése alatt álló Veszprém megyei Gazdasági Egyesület is ily kis emberhez hasonló, azért a Veszprém megyei Gazdasági Egyesület is megemeli kalapját Darányi előtt, aki hóna alá nyult a sok hányattatáson keresztülment egyesületnek.

Makfalvay Géza két képet fest meg képzeletében; az egyik kép virágos rétet, tarka mezőt ábrázol kövér gulyával, illatos gyümölcsökkel, a háttérben boldog mosolylyal a megelégedett gazda. A másik képen kiaszott mező, égő erdő, elhamvad falvak s az aszály mögött szomorkodik a gazda.

A két kép fölött ott van egy nemtő, biztatva a gazdákat, hogy ne essenek kétségbe. Reméli, hogy a magyar gazda megszívleli a nemtő szavát, reméli, hogy a magyar gazdatársadalom a kormány segélyével kiheveri nagy bajait. Érdeklél hallgatták a szónokot, midőn kijelentette, hogy az államtitkári állást csak úgy fogadta el, hogy Tallián miniszter ígéretet tett, hogy «Darányi nyomdokain halad». Végül Darányi Ignácot éltette.

Dr. Darányi Ignác mértföldmutatónak jelzi a veszprémi kiállítást s az egyesületre egy új korszaknak hajnalhasadását. Felkösönti az egyet vezetőit, Kolossváryt és Rainprecht Antalt, kívánva nekik, hogy ne csak mutassák meg a veszprém megyei gazdáknak az ígéret földjét, de oda be is vezessék.

Rainprecht Antal nagy derűség közt beszélt el, mennyit restellte, hogy valahányszor a Közteleki gyűléseken megjelent, egyesületét mindig az «adósok» listáján hallotta emlegetni. Egyesülete adós marad továbbra is, nem ugyan szövetségi tagdíjjal, de hálával az O. M. G. E.-nek és Gazdaszövetségnek, melyek egyesületét támogatják az erőlködésben. Az O. M. G. E. jelenlevő és távollevő vezetőit élteti.

Nagy hatása volt Mérey Lajos hazafias verses pohárköszöntőjének; ennek hatása alatt az ebéden résztvevők állva élénkezték a «Himnusz»-t.

Ezután Darányi emelkedett szólásra. Magyarország ezredéves történelméről szólva, megindító szavakkal azt bizonyította, hogy a magyar bármilyen bajban is legyen, kivágja magát belőle. Ez a hit tartotta meg a hont ezer éven át. Arra a férfura üriti poharát, aki határozottságot, bátorságot és vakmerőséget tudott tanusítani akkor, mikor arra szükség volt: megfontolást és előrelátást akkor, mikor a béke ideje elkövetkezett. Ez a férfi, aki 14 éves korában karddal védte hazáját, a magyar gazdák bálványa, gróf Károlyi Sándor. (Hosszas éljenzés és taps.)

Asztalbontás után a társaság a kiállítást tekintette meg.

A társaság még jó sokáig együtt maradt kedélyes beszélgetésben.

A japán-orosz háború.

Budapest, augusztus 30.

A japánok már egy hete ott barcolnak az orosz hadállások területén s bár a mai táviratok egytől egyig azt jelentik, hogy a döntő

ütközet megkezdődött Liaojangnál, a komoly kezdetre mégis valószínűleg még néhány napig kell várunk. Eddig csak az előcsapatok viaskodtak egymással Liaojangtól délre és keletre. A japánok az orosz előőrsőket visszaszorították ugyan az este, hanem azért még ma reggel sem lehettek abban a helyzetben, hogy az orosz hadállások ellen rohamot intézzenek. Az előőrsők ugyanis mind a két sereg előtt mintegy 7-8 kilométernyire menetelnek. Ha tehát a japán előőrsők az oroszokat még csak az este futamították meg, akkor a két hadsereg maga legalább is 15 kilométernyire volt egymástól. Ez a távolság ugyan nem valami nagy s egyes csapatok 2-3 óra alatt is megtehetik ezt az utat, de 250,000 embert harcra készen és tervszerűen előmozdítani ekkora távolságra sokkal több időt vesz igénybe. Ezért mondjuk, hogy a japánok ma reggel még nem állhattak az oroszok arcéle előtt.

S ez állításunkat igazolják a táviratok is, amidőn csak ágyuzásról tesznek jelentést s hozzáteszik, hogy a japán ágyugolyók nem okoznak nagyobb kárt az orosz hadseregben s hogy ennek az ágyuzásnak tulajdonképpen csak az orosz hadállások berendezésének a kifürkészése a célja. A japánok ugyanis azzal, hogy majdnem összes ágyúikat megszólaltatták, csak azt akarták elérni, hogy az orosz ütegek is feleljenek s így tudomására jusson, hogy az orosz ütegek hol vannak felállítva. A mai nap tehát tulajdonképpen a helyzet felderítésének volt szánva s kérdés, hogy az oroszok elárulták-e magukat. Ha nem, akkor még két-három napig is el fog tartani, amíg a japánok tisztában lesznek azzal, hol és hogyan támadjanak a siker legnagyobb kilátásával s legkevesebb emberáldozattal.

Tagadhatatlan azonban, hogy a japánok óriási előnyt vívtak ki már azzal is, hogy Kuropatkint harcra kényszerítették s lehetetlenné tették a hagyományos orosz haremódszernek az érvényesítését. A japánok nem hagyják magukat kifárasztani, mint kifárasztott hajdanában Napoleon. Az orosz hadseregnek örökös hátrálása, kivált a mandzsuriai teretviszonyok mellett, nemcsak kifárasztotta, hanem el is csüggesztette s végképp agyoncsigázta volna a japán csapatokat, amelyek mást sem tehettek volna, mint a nagy fáradtsággal megerősített pozíciók elhagyásával újabb és újabb pozíciók megerősítésén fáradozhattak volna.

A japán hadvezetőség ezt a játékot nem tűrte, hanem előre küldte Kurokit Mukden alá, hogy vágja el Kuropatkin visszavonulásának útját Liaojang alól. Kuropatkin vagy nem vette észre a japánoknak ezt a mozdulatát, vagy lebecsülte Kuroki seregét s azt hitte, hogy ezt a sereget játszva is ismét fogja szórhatni, ha arra kerül a sor. Valami ilyesfélekben bizakodhatott, különben előbb megkezdte volna a visszavonulást Liaojangból s nem halasztotta volna akkorra, amikor a japán főereg délről és nyugatról már csak néhány mértföldnyire állott tőle. Most már természetesen későn volt s nem merte az egész orosz hadat kimozdítani, mert visszavonulólélemben levő hadat nagyon könnyű megvernie egy számrá nézve sokkal kisebb, de megerősített hadállásban levő ellenséges seregnek is. Most már Kuroki seregétől meg kellett ijednie s nem tehetné ki a maga seregét annak, hogy Kuroki oldalba támadja s a legkényelmesebben lebombázza. Inkább elfogadta tehát a csatát, de hír szerint már nem Liaojangban, hanem a várostól északra, a Mukden

felé vezető uton. S itt Kuropatkin kelyzete rendkívül válságossá válhatik, mert Kuroki mihelyt értesül róla, hogy a döntőütközet megkezdődött, szűkebbre szorítja a gyűrűt s egészen bevonul Kuropatkin háta mögé. Jelentik is már, hogy ott áll a Liaojang—Mukdeni vasutnál s maholnap hatalmába keríti a vasutat.

Port-Arthur ostroma áll, de újabb hírek nem érkeztek a hadműveletek haladásáról.

Mai távirataink a következők:

A döntő ütközet.

Szentpétervár, aug. 31.

Az orosz távirati ügynökségnek jelentik Mukdenből mai kelettel: Hírek érkeztek, hogy ma reggel óta Liaojangban *csökönys küzdelem folyik*. A japánok összes kísérleteit, hogy szárnyainkat megkerüljék, visszaverték. Azt mondják, hogy az ellenség több mint tíz ágyút veszített.

Szentpétervár, augusztus 31.

Saharov tábornok táviratozza a vezérkarnak tegnaptól: A japánok ma reggel 3 órától 9 óráig támadták előretolt állásainkat Liaojang mellett és a Taiciho folyó partjának mentén. A tüzérségi és fegyvertüzelés időnként a legnagyobb hevességre fokozódott. A japánok legerősebb támadása a centrumban lévő állásaink és a jobb oldal ellen irányult. Az ellenség számos támadását visszavertük és csapataink az egész arcvonalon elmentáadásokat intéztek ellenük. Szuronyharcig jutott a dolog. Több állást, a melyeket a japánok harc közben elvettek tőlünk, végül ismét visszahódítottunk. A tüzérségi harc alatt ütegeink sikeresen versenyeztek az ellenség tüzérségével. Délután 4 órakor észrevehető volt, az ellenség jelentékeny hadereje megkerülni igyekszik jobb oldalunkat. A hadsereg főtartálékából néhány zászlóaljat rendeltek ki, amelyek közül egy rész a japánok oldala ellen nyomult, kemény harc után megakadályozta megkerülő mozdulatukat és visszavonulásra kényszerítette őket.

Szentpétervár, aug. 31.

(Hivatalos.) Saharov tábornoknak egy tegnapi keletü távirata a következőket jelenti: Az éjjel az ellenség igen sok ágyút állított föl állásainkkal szemben és támadást intézett Liaojangtól délre előretolt állásaink ellen. Reggel öt órakor heves tüzharc volt. Délelőtt kilenc óra felé konstatálták, hogy a *japánok jótámadásukat állásaink középpontja ellen irányították*. Shrapnel-tűz csapataink minden részében *jelentékeny veszteséget okozott*. Pokatilov alezredes, a kelet-sibériai dandár 6. ütegének parancsnoka elesett. A japánok maktacs támadást intéztek csapataink centruma ellen és kilenc órakor előcsapataink közvetlen közelében voltak.

Berlin, augusztus 31.

A «Lokalanzeiger» haditudósítója jelenti tegnapi kelettel Liaojangból: *A döntő ütközet ma reggel négy órakor megkezdődött*. Az ágyúk döngése szakadatlanul hallatszik, közbe intenzív puskaropogás is. Az ágyutüzelés következtében a *Liaojang körül levő hegyek tűzhányókhoz hasonlítanak*. A japánok Liaojangtól keletre kezdték meg az ostromot. Gyalogságuk a Taiciho mentén a megszokott gyorsasággal haladt előre, de az oroszok visszaverték. A japán hadoszlopnak ott fel kellett hagynia a támadással. *A két fél ereje meghaladja a félmillió embert*, amiből arra lehet következtetni, hogy az ütközet több napig fog eltartani.

Liaojang, augusztus 31.

Feladatott reggel 10 órakor.

Ma, augusztus 30-án reggel 5 órakor megkezdődött a tüzérségi csata s szakadatlanul tar-

tott 9 óráig. A japánok ágyúzása nagyon heves volt. A japán tüzérség rendszeresen egy irányban lövöldöz shrapnelekkel, egy bizonyos pont felé irányítja. Összes ütegeit s az egész harcteret elárasztja lövegekkel. Ily módon az első négy óra alatt az egész orosz hadsereg jobbról balfelé tűz alatt állott. A leghevesebb ágyúzás fedezete alatt nyomult előre az egész vonalon a japán gyalogság. 10 órakor a japánok rohama feltartóztatatlannak látszott. Mind a két részen végső elszántsággal harcolnak. *A döntést holnapra lehet várni.*

London, augusztus 31

Ideérkezett liaojangi táviratok közlik, hogy tegnapi reggel öt óra tájban kezdődött meg a döntő mérkőzés, amelytől a mandzsuriai hadjárat sorsa függ. Délről iszonyu ágyutüzelés hallatszik. A japánok ütegei különösen a délkeleti hadállásokat és az oroszok centrumát fenyegetik. Ma reggel Liaojangban azt beszélték, hogy az oroszok keleti frontját legelőbb is olyan erős, ha nem hevesebb ágyutűz alá fogták a japán ütegek, mint a délkeletit és a centrumot. Ma reggel a japán gyalogság a tüzérség heves tüzelésének fedezete alatt átlépte a Aensiku-folyót. Öt órakor reggel záporként hullottak a japán shrapnelek. Iszonyu volt a kép, amely a Liaojang felől nézők szeme elé tárult. A japán ütegek az egész csatateret ágyugolyókkal söpörték végig. Az összes ágyukat egymásután egy-egy négyszögölnyi területre irányították és matematikai pontossággal követték ezt a rendszert, úgy hogy négy óra alatt az egész orosz harc vonalat tűz alá fogták. Az oroszok részén aránylag nem voltak nagyok a veszteségek.

A japánok az ágyúk fedezete alatt szakadatlanul előrenyomultak. Tíz órakor reggel a japánok ágyúi nem lövöldöztek oly sűrűn, de az előrenyomulás nem akadt meg.

Valószínű, hogy az általános gyalogsági rohamra csak *hétfőn* kerülhet sor.

Az orosz sereg halálmegevetéssel harcol és egy tapodtat sem tágít a hadállásokból. Az orosz vezérkar arra számít, hogy Liaojang kitűnő védelmi műveinél fogva *egy fogja állni az ostromot, akárcsak Port-Arthur és a város hőselesen el van látva eleséggel*; a japánok ellenben azt hiszik, hogy Ansancsang elestével Liaojang elvesztette legerősebb erődítményét és a város nem fogja magát soká tarthatni. *Kuropatkin ezáltal nem kerülheti el az elhatározó mérkőzést, amely nyilván az egész orosz sereg megsemmisítésével fog végződni.*

Tegnap a tüzérségi csata este egyfolytában tartott, de nem tett nagy kárt az oroszokban.

Az orosz vezérkar arra magyarázza a japán hadműveleteket, hogy a japán tüzérség a heves tüzeléssel mennél hamarabb meg akarja szólaltatni az összes orosz ütegeket, hogy így azoknak hadállásait megállapíthassa.

A japán seregek Liaojangtól nyugatra. Liaohatell körül már a múlt hét óta minden figyelmüket arra fordították, hogy az orosz jobbszárnyat megkerülhessék és idejekorán megtámadhassák.

Port-Arthur ostroma.

Tokió, augusztus 31.

A japán ostromló sereg Port-Arthur vízvezetékét, mely Csuhajang közelében van, hatalmába kerítette s ezzel a védő sereget veszedelmes helyzetbe hozta.

London, augusztus 31.

Tokiói távirat jelenti, hogy Stössel tábornok a legválságosabb helyzetbe jutott a portarthuri vízvezeték elvesztése következtében, mert a védősereg viz nélkül fog szűkölködni. A vízvezeték elfoglalása siettetni fogja Port-Arthur elesését.

Vilmos császár közvetítése.

Berlin, aug. 31.

A New-York Herald állítólag egy előkelő személyiségtől arról értesül, hogy Vilmos császár a háborúban Oroszországnak fel fogja ajánlani közvetítő szolgálatait és megteszi a kezdeményező lépést a

cárnál. E közleményről félhivatalos forrásból azt jelentik, hogy alaptalan.

Páris, aug. 31.

A cár a jövő héten a balti hajóraj felett Libauban szemlét fog tartani.

Boris nagyherceg utazása.

Szentpétervár, aug. 31.

Az orosz távirati ügynökség jelenti: Egy berlini lap Boris nagyhercegnek Pétervárra történt kiküldését Kuropatkin tábornok ama szándékára vezeti vissza, hogy a nagyhercegtől megszabaduljon. Hogy ez a hír mennyire alaptalan, kiderül abból a körülményből, hogy a nagyherceg már két heti itt tartózkodás után visszatért a háború színterére.

TÁVIRATOK.

A macedón reformok.

Konstantinápoly, aug. 31. Nem felelnek meg a valóságnak azok a hírlapi jelentések, amelyek a II. és III. hadtest területén (drinápolyi és szaloniki) tényleges szolgálatban lévő csapatok számáról szólnak. Miután a kis-ázsiai redifdandár (Panderma) demobilizációja befejeztetett, ez idő szerint a II. hadtest területén nincsenek többé mozgósított redifek. A 40 kis-ázsiai redifzászlóaljból, amelyek a múlt év óta a III. hadtest területén mozgósítva vannak, már kilenc zászlóaljat hazaszállítottak. Az összes többi zászlóaljak elhatározott hazabocsátása tovább folyik és nemsokára végre lesz hajtva. A III. hadtest területén csak 16 zászlóalj másodosztályú redif (azelőtt ilave) marad, mely zászlóaljak legénységét, miután 4—6 hétig fegyverben maradnak, mindig hasonló számmal fogják felváltani.

Uj boxerlázadás.

Sanghai, augusztus 31. Taningfuból (Pecsi tartomány) a *boxermozgalom ujra feléledését jelentik*. Míg néhány amerikai hittérítő Taningfuban megtudta, hogy az ottani boxerek, akik dayunoknak nevezik magukat, meg akarják gyilkolni őket, arra törekedtek, hogy a pekingi amerikai követnek táviratot küldhessenek. A helyi hatóság vonakodott a táviratot továbbítani, de egy hónapig angol elvállalta a jelentés továbbítását. Juansikkai alkirály nyomában megtette a szükséges intézkedéseket a hittérítők oltalmára, de tekintettel a helyi hatóságok télenységére és mert elvesztették reményüket, hogy működésüket folytathatják, a hittérítők elhagyták Taninfut. Bizonyos, hogy mindnyájan megmenekültek.

Murád ex-szultánhalálához.

Budapest, augusztus 31.

Konstantinápolyból táviratozzák: Murád ex-szultán halála, mely benyomást tett a Jildiz köreiben, mert röviddel augusztus 31-ike vagyis detronizációjának, illetőleg Abdul Hamid trónralépésének évfordulója előtt következett be. Murád halála megszilárdítja a szultán helyzetét az izlam világban, mert az iju-törökök és a szultán más ellenségei Murádnak a tróntól való megfosztását törvénytelennek tekintették és kétségbe vonták a szultánnak, mint kalifának legitimitását. A halál az állami tisztviselőkre és a népre, amennyire látható, kevesebb hatást tett. Murád ex-szultánt, akinek ugyan nagy reményeket fűztek, de aki nek rövid uralkodási ideje nem hagyott hátra eredményeket, 28 éves fogsága alatt ellejeztették. Csak fogságának tényére vezethetők vissza azok az alaptalan legendák, amelyek képességeiről és céljairól keletkeztek. Az elhunyt nem természetes haláláról elterjedt hírek teljesen alaptalanok. A szultán Murád elhunyt alkalmából részvétvéviratokat kapott az összes uralkodóktól. A politikai missziók fejei első dragománjaik által fejezték ki részvétüket.

Abdul Azisz szultán *Murádot*, akkori reménybeli örökösét állandóan felügyelet alatt tartotta, mert Murád a trónrendnek nagybátyja által tervezett módosítását nem helyeselte. Tizenöt évig kormányozta Abdul Azisz a török birodalmat s a bukás szélére juttatta. Reformokról beszélt s ígért mindent és meg-

hagyott mindent a megszokott régi kerékvágásban, a felbomlás ösvényén. Mind feszültebb viszonyba lépett a nyugati hatalmasságokkal. Uralkodása alatt, a hatvanas években, mind nagyobb tért kezdett foglalni a Balkán-félszigeten a pánszláv és pánhellén agitáció, Szerbiában felütötte fejét a lázadás, amelynek az volt a célja, hogy az utolsó köteléket is elszakítsa, amely még az oszmánok birodalmához köti; a szerb nép kívánsága Ausztria-Magyarország határos pártfogása következtetésben teljesedésbe is ment: az utolsó török pasa elhagyta a sokat vívott nándorfehérvári várat. 1876. május 29-én végre Törökország új nagyvezérje, Mehemed Rusdi és a hadügyminiszter, Husszein Avni, Midhat pasával egyetértve, titkos tanácskozásra gyűltek össze s ez alkalommal elhatározták, hogy Abdul Aziszt a tróntól megfosztják s helyébe Abdul Medsid szultán legidősebb fiát, V. Muradot ültetik a fejedelmi székbe.

A palotaforradalom 1876. május 29. és 30. között való éjjel ment végbe s a trónjától megfosztott szultánt június 4-ikén a Csiragán-palotában az összeesküvő miniszterek parancsára megölték, hivatalosan azonban azt a hírt küldötték világgá, hogy «a letett Abdul Azisz maga vágta fel ereit.» (Néhány nappal később egy cserkesz származású testőrtiszt törzsráccsal megölte az erélyességéről ismert hadügyminisztert, Husszein Avni pasát.)

Az összeesküvők Murad herceget kiáltották ki uralkodóvá, aki V. Murad név alatt el is foglalta a trónt és «Isten kegyelméből és a nemzet akaratóból» megkezdte uralkodását. Ennek az elején az összeesküvők, politikai gyilkosságok mind szélesebb körben burjánzottak Konstantinápolyban, ezalatt pedig Bulgáriában megindult a háború legborzasztóbb alakjában. A felkelők abban a hitben ringatták magukat, hogy a török faj immár elvesztette végső ellentállási képességét is. Ez a feltevésük azonban csalódáson alapult: mert az új nagyvezír még egyszer leverte a bolgárokat és tömeges kivégzésekkel torolta meg a lázadást. Időközben Szerbia (Milán) és Montenegro (Nikita) befejezték fegyverkezésüket és 1876 júliusában hadat üzentvén a portának, átlettek a határt. Ujabb palotaforradalom tört ki ezalatt a török fővárosban és V. Muradot a diván örültek jelentvén ki, alig néhány heti uralkodása után 1876. augusztus 31-én letették a trónról és a Bosporus mellékén a Csiragán-palotába zárták s helyébe ugyanazon a napon II. Abdul Hamidot ültették. A Csiragán-palotában töltötte napjait a detronizált szultán és soha többé bele nem avatkozott Törökország politikájába. Palotában volt bezárva — hiszen uralkodónak született és épp úgy bántak vele, mint a cellában sinylődő fejenccsel. Huszonnyolc évi szenvedésének vetett véget elmúlásával a halál.

Előfizetési fölhívás!

1904. évi szept. hó 1-ével új előfizetést nyitunk a *Magyarságra*, miért is kérjük azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó végén lejár, hogy az előfizetés megújításáról mielőbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

Lakhelyüket változtató t. előfizetőinket pedig az új lakhely bejelentésére kérjük.

T. előfizetőinknek ezentul is megküldjük vasárnaponként rendes heti szépirodalmi mellékletünket a

Magyar Családot,

mely hivatva van szórakoztató és tanulságos elbeszéléseivel és költeményeivel e lap közönségét még szívesebben összekötésbe hozni kedvelt lapjával.

Kedvezményes előfizetési áron küldjük t. előfizetőinknek az

Urambátyám

egyetlen magyar társadalmi élelaptop, melyet t. előfizetőink 4 korona helyett 3 korona negyed évi előfizetési díjért kapnak és a

Budapesti Bazár

magas irodalmi színvonalu, dus tartalmu, legolcsóbb magyar modern divatlapot 1.50 K helyett 1.30 K negyedévi előfizetési díj mellett.

A «Magyarság» előfizetési árai:

Helyben:		Vidékre:	
Egy óra	1.—K.	Egy óra	1.20 K.
Negyedévre	3.—«	Negyedévre	3.60 «
Félévre	6.—«	Félévre	7.—«
Egész évre	12.—«	Egész évre	14.—«

Az *Urambátyámra* és a *Budapesti Bazár*ra előfizetni a *Magyarság* postautalványán is lehet. Mutatványszámot megismerés céljából kívánatra készséggel küldünk.

Kérjük azon t. előfizetőinket, kiknek a lap elkövetkezőre vagy rendetlenül kézbesítették, bennünket értesíteni sziveskedjenek, hogy megfelelően intézkedhessünk.

Tisztelettel
a «Magyarság» kiadóhivatala.

NAPIHIREK.

Budapest, augusztus 31.

— (Időjárás.) Déli Európát egyenletes, magas levegőnyomás borítja; északnyugaton és északkeleten pedig depressziók vannak. Európában az idő változóan felhős és nyugaton meg Oroszországban jobbra csapadékos; egyebütt pedig száraz jellegű. Hazánkban az idő száraz és mérsékelt meleg volt. O-Gyallán tegnap délután 1 óra 23 perckor a műszerek gyenge földrengést jeleztek.

Jóslat:
Lényegtelen hőváltozás és nyugaton elvéteve eső várható.

Hőmérséklet: 23-3 C. fok.

— (Frigyes Lipót porosz herceg.) Hirt adtunk Vilmos német császár ama rendelkezéséről, mely szerint *Frigyes Lipót* porosz hercegnek Kelet-Azsiába, az orosz főhadiszállásra kellene utaznia. Mint most értesülünk, ez az utazás a herceg egészségi állapotának gyöngesége miatt elmarad. Allítólag a nemrég történt liftszerencsétlenség nagyon romboló hatással volt a herceg idegzetére.

— (A magyar interparlamentárisok New-Yorkban.) Tegnapi számunkban már jelentettük, hogy a *Slavonia* gőzös, az interparlamentáris magyar csoport tagjaival hétfőn *Newyorkba* érkezett. Apponyt szeptember 3-ikára várják. Az ünnepi fogadtatás egy része már hétfőn lefolyt, a tulajdonképpeni ünnepség azonban csak vasárnap lesz, az e célra kibérelt s a 43-ik utca és Lexington Ave. sarkán fekvő óriási nagyságu *Grand Central Palaceban*. Itt lesz a diszgyűlés, minden utcai demonstráció nélkül. A magyar vendégeket szállodájukból kocsin a terembe fogja kísérni a fogadó-bizottság. Elhatározta a bizottság, hogy a diszgyűlésre Newyork városi, állami és az Egyesült-Államok főbb hivatalnokait meghívja. A terem e célra az összes résztvevő egy-letke zászlóival lesz feldíszítve s a diszgyűlésen való részvétel teljesen díjtalan lesz, hogy azon minden honfitársunk részt vehessen. A bankettet rendező bizottság a banket megtartását szeptember hó 6-dikára, kedd estére határozta el a Waldorf Astoria szállóban. A banketten báró *Hengelmüller* osztrák-magyar nagykövet is részt fog venni. Toaszt mesternek *Dessewffy* Tamás főkonzult kérték fel. Az apróbb részletek keresztülvitelére a következőkből álló rendező bizottság neveztetett ki: *Perczel* Béla, *Nyitrai* Emil, *Rosenfeld* Ignác, *Ngiri* János, *Weltner* Ignác, *Agoston* Gábor, *Skotty* János és *Ilyassevits* Kornél.

Apponyi Albert gróf a newyorki bizottság titkárához a következő megleghangu levelet intézte:

Nagy hálával vettem szives sorait és nagy hálával veszem Kmetz urnak szives meghívását, amelylyel, hogy minő kiterjedésben élhetek, csupán attól függ, hogy nem kell-e majd a magyar interparlamentáris csoport tagjaival maradnom, amelynek vezetője vagyok.

Örömmel és büszkeséggel tölt el az Amerikában lakó magyarok rokonszenve, amely megjelenésem pusztá hírére oly meghatóan nyilvánul. De nagy súlyt fektetek arra, hogy amerikai fajrokonaink érzelmi világának minden kifejezése teljes összhangban legyen új hazájuk iránti köteletségeikkel, az amerikai állampolgárság következményeivel, amint azt saját hazánkban minden honpolgártól követeljük fajkülömbőség nélkül.

Ugy hiszem, hogy amit az amerikai magyarság érdekében netán tehetek, teljesen attól függ, hogy föllépésemben ne legyen semmi, amit az amerikai közvélemény joggal kifogásolhatna, ami az amerikai köztudatot sérthetné. A vezéregyéniségek tapintata bizonyára meg fogja találni az utat a főfontosságú szempontok megóvására.

Midőn Kmetz urnak újból megköszönöm szives meghívását, melyet az előbb említett fentartással hálával elfogadok, igaz tisztelettel maradok ös...

Apponyi Albert. s.

— (A pedagógia köréből.) A király *Spitkó* Lajos székesfejevári tankerületi főigazgatót a budapesti vidéki tankerület főigazgatójává, székesfejevári tankerületi főigazgatóvá pedig, a VI. fizetési osztályba való sorolás mellett, *Váradi* Károly debreceni kath. főgimnáziumi igazgatót nevezte ki.

— (Tallian miniszter köszönete.) *Tallian* Béla földmívelési miniszter köszönetét és elismerését nyilvánította *Szmrecsányi* Pál nagyváradi püspöknek azért az intézkedéseért, amelylyel a takarmányhiány okozta bajok enyhítésére összes erdei legelőit, minden befizetés nélkül átengedte a községeknek legeltetési használatra.

— (A nyári flotta Fiumében.) *Fiuméből* táviratozzák: Tegnapi este Pólából folytonos gyakorlatozás közben a közös haditengerészet három «hadosztály»-ból álló nyári flottája érkezett ide *Ripper* ellentengernagy parancsnokságával. A «Habsburg» vezérhajón kívül itt vannak az «Árpád», «Babenberg», «Budapest», «Wien», «Monarch» és «Kaiser Franz Josef» nagy csatahajók, négy torpedóromboló, két ocahajó és kilenc elsőosztályu torpedónaszád. A flotta a miniszter új rendeletéből kifolyólag ezuttal is három-négy napig marad itt.

— (Légihajó Bécsből Torontálba.) Mint *nagybecskerek* tudósítónk jelenti, nagy riadalmat okozott tegnapelőtt reggel öt órakor Keglevichháza község korán kelő lakossága között egy, a község felett lebegő légihajó. A légihajó a község felett husz méter magasságban haladt el lassu menetben. A község mellett réten, midőn a lecsüngő kötélnél fogva a légihajót a bentülők utasítása szerint lezuhatták, kocsarából egy főhadnagy és egy polgári ruhás ur szállott ki. A polgári ruhás láthatólag rosszul érezte magát, mire a főhadnagy egy üveg borral kínálta meg. A katonatiszt elmondta, hogy előző nap este 6 órakor szállottak fel Bécsben a «Mescar» katonai légihajón s azt remélték, hogy erősebb széláramlat Romániáig hajtja őket. Miután egész éjjel kis széltek volt, kénytelenek voltak leszállani. A légihajóból kieresztették a gázt s az egészet a kocsárba helyezték el, így kocsira tették, míg az utasok egy másik kocsin behajtottak Nagyszentmiklósa és onnan elutaztak. A légihajó polgári ruhás utasa a bécsi román követ volt, aki légihajón akart hazájába jutni, a katona pedig *Korvin* vadászfőhadnagy.

— (Új főgimnázium a fővárosban.) A városligeti fasorban, szemközti a Bajza-utca torkolatával, elkészült az evangélikus főgimnázium új, hatalmas épülete, amelybe a Deák-téri öreg hajlékból szeptember közepén költözik át az intézet. Az egyszerű, izléses épület impozáns homlokzattal helyezkedik a fasor filigrán villái közé. Jobb felén az iskolaépülettel kapcsolatos evangélikus templom magasra nyúló gótikus tornyával, balról a háromemelet magasságot elérő csucos szárnyával dominálja az egész környéket. Az egyházközség tavaly határozta el az építkezést. Az építésre a temp'omépülettel együtt 500.000 koronát, a berendezésre 67.000 koronát fordítottak. A templom, melynek tornya 55 méter magas, csak a jövő év tavaszára lesz teljesen készen.

— (Vizsgálat a triezsi bombamerénylet miatt.) *Triesztből* jelentik, hogy az államügyész a tornaegyesületben történt bombaleletre vonatkozólag körözőlevelet bocsátott ki. Legérdekesebb az, amely *Danielle Manin* olasz hajó kapitányának letartóztatását rendeli el, akit azzal gyanúsítanak, hogy ő csempészte be a bombákat Triesztbe. A vád *felségárlással* vádolja a tornaegyesület illető tagjait. Triesztben még mindig beszélnek azonban, hogy a dolgot csak mesterségesen tájták fel ennyire, sőt egyenesen azzal vádolják a rendőrséget, hogy az észitette az egész dolgot elő. Hivalkoznak arra az esetre, amikor a hatvanas években a rendőrök bombákat csempésztek a járókelők zsebébe, hogy azután letartóztathassák őket. A rendőrség a maga részéről erősen folytatja a nyomozást, hogy az ügynek minden részére világosságot derítsen.

Triesztből táviratozza tudósítónk, hogy *Giutiucci* Frigyes tanító, aki tudvalevőleg a triezsi bombaaflerba bele volt keverve s azóta vizsgálati fogságban ült, ma éjszaka hirtelen meghalt.

— (Az ifjuság és — Rákóczi.) Az egyetemi ifjuság a napokban gyűlést fog tartani, melynek tárgya

szép és hazafias mozgalom megindítása lesz. A budapesti diák-otthon elnöke, dr. Zsembery István ugyanis fölvetette azt az eszmét, hogy a magyar egyetemek ifjúsága Rákóczi hamvainak hazahozatala előtt zarándokoljon el Konstantinápolyba és ott nagyszabású bucsuünnepség keretében rója le a nemzet kögyeletének adóját. A török szofták tárt karokkal fogadják magyar kollégáikat és bizonyára szimpátiikus lesz ez a zarándoklat a török főváros egész lakossága előtt.

— (Palotaharc a szultán palotájában.) Tegnapelőtt éjszaka — mint Konstantinápolyból jelentik — titokzatos dolog történt a szultán palotájában. Az éjjeli csöndet hirtelen erős puskaropogás váltotta föl. A lövöldözés a Yildiz-palotából hangzott ki. Állítólag egy juczasa (kapitány) elesett és több testőr megsebesült a harcban. A kapitányt rögtön eltemették, családjának pedig azt a fölvilágosítást adták, hogy megszökött. Azt beszélik, hogy az albán testőrezred föllázadt, mert — ámbár megígérték — mindaddig nem kegyelmeztek meg a száműzött albán főnököknek, akiknek rokonai a testőrezredben szolgálnak. A Yildizben történt eseményről nyilvános helyen nem szabad beszélni, de azért mégis az egész főváros tud róla. Részleteket nem tudni, csak annyi bizonyos, hogy a *lüzölő testőröket letartóztatták* és a palotában most egyelőre csend van. Az őrségeket megkésztették. Számos őrményt és újtörököt is elfogtak, ámbár az éjjeli eseményben nincs se őrmény, se újtörök kéz.

— (Egy japán tiszt temetése.) Japánban tudvalevőleg két vallás uralkodik: a sintoizmus és budhizmus. Sinto szó szerint ennyit jelent: Istennek utja. Hívőtől kettőt kíván, először: kövesse természetes ösztöneit és másodsor: engedelmessédjék a mikádónak, mert ő Isten, hisz Amateressa napkirályné ivadéka. Egyik tókioi lap írja, hogy a sintoritus szerint temették el a Port-Arthurnál elesett Hiroze kapitányt. Az újabb nyugati szokások hatása itt is megjelent, mint mindenütt Japánban. A hős földi maradványait lafettán vitték zeneszó és diszkiszeret mellett utolsó pihenő helyére. A hallotti menet ünnepléses benyomást gyakorolt; Japánban fehér a gyász színe és így a női rokonok értékes fehér öltönyökben követték a menetet. A vallási szertartást az Aoyama-temető egy magányos házában végezték el. Ez abból áll, hogy fehérbe öltözött papok szörnyű hegedűkísérettel mellett a legbozastóbb erőfeszítéssel rémes hangokat szorítanak ki torukból. Ezután a halott különböző bajtársai bucsubeszédeket mondtak, majd a rokonok menete haladt el a koporsó mellett, miközben mindenik mély hajlongások között a sakalifa egy ágát tette le a koporsóra. Két herceg képviselőjén kívül jelen voltak a temetésen Ito márki, Yamagata, gróf Inonye és az összes miniszterek, csaknem minden követség és a hadi tudósítók. A császár egy végsejmet küldött a családnak ajándékkul. Hiroze életében nagy ügyességet fejtett ki a yititsunak nevezett versenybirkózásban, amihez az anatómia és az emberi test gondos tanulmányozása szükséges. A gyöngye, de ügyes ember e művészetet ismerve, egy mozdulattal vagy ütessel a legerősebb ellenfelet is lesujthatja. Japáni iskolákban tanítják e birkózást és a különösen ügyes birkózók az elsőtől a hatodikig terjedő rangfokozatot kapnak. Hiroze halála után kapta meg a hatodik rangot. Így bizonyára edesebb lesz pihenése.

— (Nyaraljunk a fővárosban.) Az ellen az évről-évre fokozódó kivándorlás ellen, amelyet Budapest nyaralni vágyó közönsége rendez a nyári hónapokban, érdekes indítványt terjesztett a fővárosi közgyűlés elé Gelléri Mór, az Országos Iparegyesület igazgatója. Utal Gelléri arra a körülményre, hogy Közép-Európában alig van nagy város nyaralásra olyan alkalmas környékkel, mint amilyen Budapestet övezi. A Gellérthegy, Sashegy, Istenhegy, Orbánhegy, Mártonhegy, a Zugliget, budakeszi ut, Hűvösvölgy, Hidegkut, Lípótmező, Rózsahegy, Szemlőhegy, Városmajor s ezek nagy környéke, továbbá a Városliget és Népliget környéke mintegy predesztinálva vannak arra, hogy nemcsak a főváros, hanem egyes vidéki nagyvárosok lakosságát is állandó nyári tartózkodásra magukhoz láncolják. Mégis legalább 25 ezer család vonul ki a fővárosból nyári tartózkodás

végig gyakran olyan helyekre, amelyeket csak úgy áterőszakoltak nyaralótelepekké. Ez a nyaraló közönség átlag harmincmillió koronát von el évente a főváros iparától és kereskedelmétől. Ezt akarja Gelléri elhárítani azzal az indítványával, hogy utasítsa a közgyűlés a tanácsot, hogy az érdekeltek körök és tényezők meghallgatása után tanulmányozza a budai és esetleg pesti részeken a középmodu és szerényebb viszonyok között élő lakosság számára létesítendő nyaralótelepek ügyét és tegyen a közgyűlésnek legkésőbb hat hónapon belül jelentést az eredményről.

— (Három apás fiu.) A torontálmezei Nagyszentmiklós községben történt a nyár elején, hogy egy ottani kereskedő és egy asztalos felesége egy szép napon felkerekedtek és bucsuzás nélkül otthagyták házi tűzhelyüket. Hire járt, hogy Amerika felé vették útjukat, de bizonyosat nem tudott róluk senki. A napokban azután egy leirat érkezett a belügyminiszteriumból a nagyszentmiklói anyakönyvi hivatalhoz, amelyben az vagyona megírva, hogy Wind Martin nagyszentmiklói kőműves mesternek az oceánt járó hajón fia született. Windet igen meglepte ez az értesítés, mert el nem tudta képzelni, hogy miként juthatott ő a gyermekhez, amikor faluja határából se ő, se a felesége soha se mozdultak ki. Nyomozást indítottak az ügyben s ennek folyamán kiderült, hogy az említett kereskedő, midőn a boldog állapotban levő asszonyt meglépett, jó pénzért megvette Wind Martin utlevélét, aki akkoriban ki akart vándorolni s ezzel szálltak tengerre. A tenger közepén egy kis idegen látogatta meg az asszonyt, akit a hajókapitány a Wind névre szóló utlevél alapján elkönyvelt, mint Wind Martin gyermekét. Így jutott Wind egy kis fiúhoz a sors véletlen kedvezéséből. A fiúhoz azonban jogot formál az asszony férje, sőt jelenlegi utitársa is s így a fiu most abban a ritka helyzetben van, hogy három embert tisztelhet papájának. A nagyszentmiklói anyakönyvi hivatal nem tudván elintézni a dolgot, a helyes megoldást a belügyminiszteriumra bízta.

— (Légújításverseny a st.-louis-i kiállításon.) A st.-louis-i kiállítás programjába felvett légújításverseny nagy flakóval végződött, mert — amint New-Yorkból jelentik — összesen csak két versenyző vett részt. A kitűzött 5000 dollárnyi díjat az nyerte volna el, aki legközelebb jut a Washington-émlék-műhöz. Mindjárt a felszállásnál azonban mindkét versenyzőt óriási sebességgel nyugat felé vitte a szél. Az egyik az elindulás helyétől 20 angol mérföldnyire szállt le. A másik résztvevő, Tomlinson György szintén belekerült a viharba s rövid idő alatt valóságos elűnt. Napokig hirt sem hallottak róla, tegnap azonban Illinois felett nagy gyorsasággal kelet felé látták repülni. Szakértők azt mondják, hogy Tomlinson helyzete nagyon veszedelmes. Baleset történt ezenkívül a kiállítási téren egy autómobilverseny alkalmával, egy Oldfield Barney nevű autómobilos gépével nekirohant egy kerítésnek, amely tőstént összedőlt s két mögötte álló nézőt agyongázott az autómobil. Oldfield maga csak könnyebb sérülést szenvedett. A baleset oka nagy por volt, amely miatt alig lehetett néhány lépésnyire látni.

— (Az eltűnt Vay bárónő.) A titokzatos körülmények között eltűnt Vay Alojzia bárónő dolga még mindig foglalkoztatja a pozsonyi főkapitányságot. Mint onnan jelentik, az ottani főkapitányság felkérte a Dunán lefelé fekvő községek előjáróságait, hogy küldjék el hozzá a február óta a Dunából kifogott összes holttestek boncolási jegyzőkönyveit, hogy azokat az eltűnt bárónő személyleírásával összehasonlíthassák.

— (Összedőtt templom.) Hódmezővásárhelyen, a Tabán városrészben új református templom volt épülőben, amelynek október 1-én kellett volna kész lennie. A vállalkozó azonban elkésett a munkálatokkal s az utóbbi hetekben lázasan, jóformán minden ellenőrzés nélkül folyt a munka. A sebbel-lóbbal való könnyelmű építkezés azután meg is bosszulta magát. Hétfőn este, mikor a munkások távoztak — ez volt még a szerencse a szerencsétlenségben — az egész mennyezet óriási robajjal beomlott s az alatta levő állványokat szilánkokká törte. Az oldalfalakba illesztett vasak kiengedtek és az egész vasvázas Rábitz-boltozat, melyen kétszáz mázsa gipszanyag volt elhelyezve s melyen már a diszvakolás

munkákat is végezték, lezuhant és porrá zúzódott. A rendőrfőkapitányság a további munkát beszüntette és az embereket eltiltotta a templom környékéről. A mérnöki szakvélemény szerint a beomlás oka, hogy a vasszerkezet részei nem voltak összekapcsolva, amit a felügyelet hiányának tulajdonítanak. A templom 80.000 korona költséggel épült.

— (Égő hajó a nyílt tengeren.) Rouenből táviratozzák: Az «Adria» tengerhajózási társaság «Matlekovics» nevű gőzöse, amely a minap kötött ki Rouenban, augusztus 18-án a biskayai golfban — kétszáz métföldnyire a francia és a spanyol parttól — egy égő hajóra akadott. A 18.000 tonnás hajó a flensburgi hajózási társaság «Johanna» nevű gőzöse volt és az afrikai partokról jött ólomércel megterakodva. A hajó már három órája állott lángokban, mikor közelébe ért a magyar gőzös. Miután a hajót már úgy sem lehetett megmenteni, a «Matlekovics» a veszélyben forgó legénységét szedte fel fedélzetére. Az égő «Johanna» másnap reggel elsüllyedt.

— (Évekig voltam beteg) és minden lehetőt megkísérlettem egészségem helyreállítására végezt. Voltam Budapesten, Bécsben és a leghíresebb orvosoknál, de mindez nem használt semmit és a hátnyalás, nehéz lélegzés, fölfájdalom, álmatlanság stb. bajaim csak nem multak el és hogy mégis kigyógyultam, azt csakis az On villamos-delejes keresztyének köszönhetem. Fogadja tehát találmányáért szívből jövő hálás köszönetemet; tulboldog vagyok, hogy bajaimtól megszabadultam. Németújvár, 1902 május 4. Tisztelettel Wellinger Mária s. k. Ezen levelet Müller Albert ur (Budapest, V., Vadász-utca 42/c.) a kétfős villamos-delejes gyógykereszt R. B. 86967. sz. fel-találója kapta, miért is azt mindenkinek a legmelegebben ajánlhatjuk.

x Circus Beketow. Ma, szerdán «Le cercle de la mort» motorkerékpármenet halálkőrön a levegőben, véghez viszi a Watson csoport, 1 hölgy 3 ur. La espagnola, kettős lovaglás 2 nyeregtelen lovon, előadják Beketow Wardia kisasszony és Fontana Caesar ur. Ezenkívül a legújabb szenzációs műsor-számok.

x Főhívjuk olvasóink figyelmét Herczeg és Horvát Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt, az «Adria» szállóval szemben létező női-divatruházára.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Hegyi Aranka egészsége. Hegyi Arankát, a kiváló művésznőt — mint jelentettük — pár héttel ezelőtt Korytnicán sajnálatos baleset érte: a lépcsőn elcsuszott és a lábán inszakadás érte. Most, mint örömmel értesülünk, a gondos gyógykezelés anyira helyreállította, hogy pár nappal ezelőtt felkelhetett már beteggyábjából és pár lépést járhatott is. Nem-sokára teljesen felgyógyulva hagyhatja el a szanatóriumot.

* Tetemrehívás. A Budai Nyári Színházban holnap, csütörtökön lesz a bemutató előadása Kazalczky Antal Tetemrehívás című négyfelvonásos eredeti társadalmi színművének. Az érdekes tárgyú darab főszerepeinek kiosztása a következő: Radányi Ferenc — Réthey, Mindszentiné — Medgyaszay Vilma, Gyulán György — Kesztler Ede, Margit — T. Hadrik Anna, Györgyike — Szohner Olga, Soós Aladár — Izsó Miklós, Erzsike — Dinnyési Juliska, Romváry — Kövessy. Az újdonságból napról-napra folynak a próbák. A csütörtöki bemutató iránt ugy irodalmi körökben, mint a nagyközönség körében általános érdeklődés mutatkozik.

* Duse Eleonóra a Népszínházban. Duse Eleonóra a világhírű olasz tragika most bucsuzik mindazoktól a szinpadoktól, ahol művészi diadalait aratta. — AN épszínház közönségének is alkalma lesz négy estén át bucsut venni a művésznőtől, aki 1899-ben vendégszerepelt utolsó ízben Budapesten. Duse szeptember 29-én, október 2., 3. és 5-én fog fellépni a Népszínházban.

* Hangverseny a Margit-szigeten. A Népszínház művészeti személyzete saját nyugdíjintézete javára hangversenyt rendez szeptember hó 7-én szerdán az Alsó-Margitszigeten. A hangversenyen gondosan összeválogatott műsorral részt vesznek a Népszínház tagjai közül Komlóssy Emma, Petrás Sári, Szécsi Rózsá, Dóri Margit, Bárony René, Kápolnai Irén, Szirmai Kovács Mihály, Pintér, Raskó Géza, Pesti Kálmán, Vágó Géza és Pázmán Ferenc, továbbá közreműködnek dr. Fodor Oszkár, Szekula Cecília és Weissmann Vilmos zongoraművészek.

NYILTTÉR. *) VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívüli sikerrel lez alkalmazva **köszvény-, asthma-, szív-, vese-, gyomor-, bél- és hólyagbántalmaknál, súlyos ideg-, vér- és bűrhajókánál.** Biztos védelem szélhűtés és elmezavar ellen 15 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedül képviselőjének
Dr. KOVÁCS J. egyet. orvostznak (Hemopata) rendelő intézete van

Budapest, V., Váci-körút 18. szám alatt.

Rendelés naponta 9—4-ig és 3—6-ig. Díjazott levőre válaszol.

Betegeket intézetén kívül is kezel. — Nehéz betegnek legbiztosabb gyógymódja. 45

* E rovat alatt közlőtekért nem vállal felelősséget a Szerk

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **A békésgyulai dráma.** Mult év december havában nagy szenzációt keltett az a hír, hogy Nyisztor Adorján dr. békésgyulai törvényszéki bíró neje több egyennel arra szövetkezett, hogy férjét megölje. A gyulai törvényszék vádirata, amely dr. Nyisztor Adorjánét a btk. 288. §-ába ütköző gyilkosság elkövetésére irányított szövetség büntetvével vádolja, jogerőre emelkedett. A szövetségben való részesséssel az ügyészség négy embert vádol. Mint most Békésgyuláról jelentik, a büntetőtörvényszék a szenzációs ügy főtárgyalását, amelyen esküdtek fognak térkezni, szeptember 22-ére tűzte ki. A tárgyalás előreláthatólag több napot vesz igénybe.

— **A pékek maffiája.** Ezen cím alatt megírták a lapok, hogy **Kápolnai József** sütősegédet az év május 20-án este 10 óra tájban a Figyelő-utca 8. számú házából kijövet a járdán három ember megtámadta. A támadók közül kettő bottal ütölte Kápolnait, a harmadik pedig egy késsel hátha szúrta. Kápolnai ez alkalommal oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy hetekig lebegett élet-halál között. Kápolnai a támadás ügyében megindított nyomozat során azon gyanújának adott kifejezést, hogy támadói a sütőmunkások szakszervezetének megbízásából — előre megfontolt szándékkal és tervvel — támadták meg s céljuk az volt, hogy öt eltegyék láb alól. **Kápolnai** ezen gyanúját több tanu is igazolta, akik elmondották, hogy Kápolnai megtámadása a szakszervezet bizottsági gyűlésében előre elhatározott dolog volt s annak véghezvitelére **Komka Péter, Koffler Nándor, és Stark Béla** vállalkoztak, **Tatár Dénes** és **Molitorisz Gyula** pedig pénzt adott s ezen a pénzen fogadták fel **Sándor Mihály Gyula** sütősegédet, aki aztán Kápolnait hátha is szúrta. **Sándor Mihály Gyula** és **Sütő György** sütősegédek ellen a vizsgálóbíró gyilkosság kísérletének büntetvére való felbujtói bűnrészség, a Pécssett letartóztatott **Diller István** ellen pedig gyilkosság büntetvében való bűnrészség miatt rendelte el a bűnvizsgálót. Ennek lefolytatása után a kir. ügyészség gyilkosság helyett csupán súlyos testi sértés büntetvére alapította velük szemben a vádját. A bíróság időközben **Tatár** és **Molitorisz** kivételével valamennyit szabadlábra helyezte. A terheltek a vádirat ellen kifogásokkal éltek s ezen kifogásokat ma tárgyalta a vádtanács. Csárán táblai bíró elnöksége alatt. A vádtanács az ügyészi vád értelmében súlyos testi sértés büntetvéért vád alá helyezte határozatot hozott, egyben pedig **Tatár Dénest** és **Molitorisz Gyulát** 2000—2000 korona óvadék ellenében szabadlábra helyezni rendelte.

KÖZGAZDASÁG.

A takarmányhiány.

— A nagyváradi püspök dícsérte. — Az olcsó marhasó. — A Borsodmegyei és Szepesmegyei Gazdasági Egyesületek intézkedései. —

Budapest, aug. 31.

Tallian Béla földmívelésügyi miniszter elismerését és köszönetét nyilvánította **Szmrecsányi Pál** nagyváradi püspöknek azért a hazafias, nemes és igaz keresztényi szeretettől áthatott intézkedéséért, melyel a takarmányhiány okozta bajok enyhítésére, az ez ügyben kiadott földmívelésügyi miniszteri körrendelet példájára jószágigazgatósága útján püspökségének összes erdőtisztviselőit utasította, hogy a lomb-

takarmány gyűjtésére alkalmas területeket mindenütt kijelöljék, a népet a lombtakarmány elkészítésére gyakorlatilag oktassák, továbbá hogy a 12—15 évesnél fiatalabb ültetések kivételével az összes erdei legelő-tilosok a még rendelkezésre álló idősebb ültetésekkel együtt **főszabaddittassanak** és minden bérfizetés nélkül a községeknek legeltetési használatra átengedtesenek és hogy a fiatal ültetésekkben található fűvet és avart minden díj fizetése nélkül kisarlózhassák és elszállíthassák.

A hivatalos lap mai száma közli a **mérsékelt áru marhasórol** szóló 1897. I. törvény cikk módosítása tárgyában hozott, immár szentesített új törvényt, valamint a pénzügyminiszteriumnak e törvény életbeléptetésére nézve kiadott végrehajtási utasítását.

E törvény legfőbb intézkedése tudvalevően az, hogy a marhasó alapárát az eddigi métermázsnánkénti tíz koronáról **hat koronára** szállítja le, tehát ezt a fontos állattenyésztési szükségleti cikket métermázsnánként négy koronával olcsóbbá teszi, aminek hatása kétszeresen jelentős a jelenlegi súlyos takarmányozási viszonyok között, amikor is a gazdaközönség a legkülönféléb pótlanyagokat kénytelen takarmányozásra használni s ezeknek hatását megfelelő szózással kedvezőtlé teheti. A pénzügyminiszterium egyidejűleg a marhasó forgalmát is általánosan megkönnyíti, mert tudvalevő, hogy eddig sokféle jövedéki formalitás és bonyolult ellenőrzési szabály állott útjában a marhasó eladásának. Az új törvény végrehajtási utasítása az eddigi nehézkes szabályokat hatályon kívül helyezi és megszünteti azt a korlátozást is, hogy csak kevés nagyobb központban kapható marhasó egyes kizárólagos marhasó-árusoknál, aminek helyében a végrehajtási utasítás azt rendeli el, hogy marhasó árusításával ezentul nyílt üzleti helyiségekben bárki foglalkozhatik.

Az inség és takarmányhiány ügyében, mint **Miskolcra** jelentik, a Borsodvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya **Miklós** Ödön országgyűlési képviselő elnöklésével ülést tartott, melyen ugyszólván az egész igazgató-választmány s a megye főispánja és alispánja is megjelent. Az ülésen **Miklós** Ödön hosszabb beszédben ismertette a helyzetet, mely szerinte a segítő akció megindítását kettős irányban is sürögőssé teszi. Először az inségbe jutott szellér-nép segítése szükséges **közmunkák** által, másodsor az **állattalomány megmentése** végett takarmány beszerzése és kiosztása válik szükségessé. A gazdasági egyesület pénzügyi segélyt nem fordul a kormányhoz, hanem a maga erejéből fogja a szükséges eszközöket előteremteni. Az akció sikere érdekében kívánatos lenne, ha a földmívelésügyi kormány megnevezné azokat a forrásokat, ahol az erőtakarmányok, korpá, kukorica, stb. elfogadható áron beszerezhető lenne. **Miklós** Ödön után **Tarnay** dr. alispán szólt föl és praktikus szempontból bírálva a kérdést, kijelentette, hogy **alsó Borsodban nincsen baj**, ellenben felső Borsodban valóban nagyon szükséges a segítő-akció. Pénzszolgáltatás nem lesz s az nem is kívánatos, ellenben sürgetni kell a közmunkákat s kívánja a **Bükk-hegység összes erdőségének a legeltetés céljára való megnyitását, lombtakarmány gyűjtését.** A vármegye több százer korona kölcsönt ad kellő biztosíték mellett a saját alapjaiból. Az akció már a jövő hónapban megindul.

A Szepesmegyei Gazdasági Egyesület választmányi ülést tartott **gróf Csáky Jenő** főispán elnöklésével, melyen a takarmányhiány elhárítására szükségessé vált intézkedés volt a tanácskozás egyedüli tárgya. A gazdasági egyesület a gazdák érdekében megkéréséset fog intézni a kassa-oderbergi vasut igazgatóságához, hogy a kezelése alatt levő összes díjszempontok helyi érdekű vasutak tengeriszállításnál érvényes díjtételeit az önkezelési díjtételek erejéig mérsékelje. Továbbá felterjesztéssel fog járulni a kereskedelmi miniszterhez az iránt, hogy a fontos kereskedelemügyi és politikai okokból fel nem függeszthető tengerirívám ellenértéke, ugy mint ez eddig is számos ipari vállalatnál érvényben volt, ezuttal is bonifikáció címén megtérüljön. Kérni fogják még a földmívelési minisztert, hogy az állam hozasson más országrészekből a jelentkező szükséglet kielégítésére szálás- és erőtakarmányt és azt önköltségen bocsássa a gazdaközönség rendelkezésére, mely az árt utólag, részletekben, egy év tartama alatt, az adóval együtt törlesztené.

Budapesti fogyasztók szövetsége. A budapesti társadalom középső rétegeiben már hosszabb idő óta mélyesleges elégedetlenség lakozik a budapesti általános, különösen pedig a **forgasztás** terén uralkodó közviszonyokért. A bölcsőtől a koporsóig, a gyűjtőtől a szegfűszegig ugyszólván az összes szükségleti cikkek kartellirozva vannak, amíg pedig az áru a termelés

forrásától a fogyasztóhoz eljutna, a kartellen kívül annyi közvetítő akar hasznot belőle, hogy a fővárosi élet drágasága maholnap már csak az amerikai milliárdosok s az indiai nábobok számára lesz elviselhető. A főváros lakosságának abban a rétegében, ahol erre a keretek megvoltak s ahol a kellő impulzusok sem hiányoztak, így az állam és az államvasutak tisztviselőinél, alakultak is a fogyasztási cikkek beszerzésének megkönnyítésére modern szervezetek, most azonban az e kereteken kívül álló közönség is védekezni akar a kartellek önkénye s a közvetítők gombaszerű szaporasága ellen. A mai postával felhívást vetünk, amelyben a **Budapesti Fogyasztók Szövetsége** cím alatt megalakuló fogyasztási szervezetet alapítói részjegyek jegyzésére hívják fel a mozgalommal rokonszenvező közönséget. Az alapítók, a felhívás aláírói között **Kéty Károly** udvari tanácsos, a hirneves orvosprofesszor, **Vörös László** nyug. államtitkár, **László Mihály** és **Barta** Ödön orsz. képviselők, **Cserháti Jenő** Ganz-gyári igazgató és mások, csupa oly férfiak nevével találkozunk, akiknek megbízhatósága egyrészt kétségen felül áll s akik másrészt csak komoly mozgalomhoz kölcsönzik oda a nevéket. A felhívás különben, mint az alapítók egyenesen megjegyzik, nem részjegyek aláíróinak toborzását célozza, hanem az aláírók sorakozása által a közönség körében észlelt mozgalom mérvéről akar meggyőződést szerezni. Egy részjegy ára 50 korona. Felesleges megjegyeznünk, hogy a szervezeti gondolatnak ez az újabb térhódítása örömmel és érdeklődéssel tölt el bennünket s mi leszünk az elsők, akik a mozgalom diadalát elégtétellel fogjuk feljegyezni.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

A kedvezőbb vizállás újabb gabonarakományok közeledését jelenti, mely körülmény nyomozástól hat az árfolyamokra. Mindamellet konstatálható tény, hogy az alacsonyabb árfolyamok mellett a malmok szívesen vásárolnak. A mai üzletben egyébiránt 25.000 métermázsa buza kelt el 10 fillérral olcsóbb áron.

A mai készáru eladások a következők voltak:

Buza.

Tiszavizéki: 2000 mm. 81 k. 10.80 korona, 100 mm. 82 k. 10.70 korona, 100 mm. 80.5 k. 10.90 korona, 100 mm. 80 k. 10.77.5 korona, 100 mm. 80 k. 10.75 korona.

H.-M.-Vásárhelyi: 4000 mm. 80 k. 10.85 korona.

Pestmegyevidéki: 500 mm. 80.5 k. 10.82.5 korona, 100 mm. 80 k. 10.70 korona, 1100 mm. 79.5 k. 10.65 korona, 100 mm. 78.5 k. 10.50 korona.

O-Becsei: 3000 mm. 76.4 k. 10.65 korona.

Szerb: 4000 mm. 78.5 k. 10.20 korona.

Bolgár: 3100 mm. 79 k. 10.45 korona, 2100 mm. 78 k. 10.45 korona.

Raktáru, 6-buza: 1700 mm. 76.5 k. 10.— korona.

Érték-tőzsde.

Kedvezőbb külföldi jelentésekre az irányzat szilárd volt s az üzlet folyamán különösen a hitelrészvények árfolyama emelkedett. A déli tőzsdén még a helyi közlekedési papírok iránt mutatkozott érdeklődés, mérsékelt forgalom mellett.

Az előtőzsdén jegyezték:

Osztrák hitel	650.50	651.—	650.75	—
Magyar hitel	760.—	760.50	759.75	—
4% koronajáradék	97.10	97.10	97.10	—
Leszámitolóbank	454.50	454.50	454.25	—
Jelzálogbank részv.	509.50	509.75	509.75	—
Rimamurányi	507.50	507.—	506.50	—
Allamvasut	686.50	687.75	686.75	—
Déli vasut	88.—	88.—	—	—
Városi villamos	331.—	331.—	331.—	—
Budapesti Közuti	571.—	571.—	571.—	—

A déli tőzsdén zárultak:

Osztrák hitelrészvény	650.25	—	—	—
Magyar hitelrészv.	759.—	—	—	—
4% koronajáradék	97.10	—	—	—
Leszámitolóbank	453.50	—	—	—
Jelzálogbank részv.	509.—	—	—	—
Rimamurányi	506.—	—	—	—
Allamvasut	686.50	—	—	—
Déli vasut	88.—	—	—	—
Városi villamos	331.—	—	—	—
Budapesti közuti	571.—	—	—	—

Felelős szerkesztő: MAGYAR GYULA.

Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállalat.

SZINHÁZAK.

Csütörtök, 1904 szeptember 1-én.

Nemzeti színház.

Himfy dalai.

Vígjáték 4 felv. Irta Berzák Árpád. Kezdeté fél 8 órákor.

Király színház.

Aranyvirág.

Operette 3 felv. Zenéjét szerző: Huszka Jenő. Kezdeté 8 órákor.

Magyar színház.

Hajduk hadnagya.

Operette 3 felv. Zen. szerző: Czobor Béla. Kezdeté fél 8 ó.

Vigszínház.

Takarodó.

Dráma 4 felv. Irta Beyerlein. Kezdeté fél 8 órákor.

Uránia

A gyorskocsitól a gyorsvonatig

Kezdeté fél 8 órákor.

Fővárosi nyári színház.

Telemrehívás.

Kezdeté fél 8 órákor.

Városligeti nyári színház.

A hét Schlésinger.

Kezdeté fél 8 órákor.

Olvasóink figyelmét felhívjuk a

KALAP-KIRÁLY

— tavaszi elsőrangú különlegességeire —

Budapest, Kossuth Lajos-utca

(Klotild Palota).

3, 4 és 5 koronás különlegességekben
elismert specialista. Divatlap küldetik. 25

SCHMIDT M.

szilgyártó, nyerges és bőröndös
Bpest, VIII., Kerepesi-ut 25.
Kocsizó- és lovagló-szerszámok.
359 Mindennemű utazóbőröndök.

Megrendelések és javítások pontosan és rutinosan eszközöltenek.

ISKOLAKÖNYVEK

Az ország összes intézetel részére a legolcsóbb áron kaphatók

KUN S. antiquáros könyvkereskedőnél
BUDAPEST IV. Múzeum-körút 21. sz.

Használt tankönyvek átvételnek vagy becseréltetnek. — Az egyetemi fakultások, jogakadémiák és más egyéb főiskolákon használt könyvek szintén igen olcsó áron kaphatók.

Sikerült

Karlsbadban 2 vagon porcellán árat rendkívül olcsó áron megvevém. Ennek kiadására üzletben megkezdődött.

Arum: Egy comp. fin. 6 szem. fehér ebédli készlet 3 ft.
Egy comp. 6 szem. ebédli díszesen festve csak 5.50 ft.
Egy comp. 6 szem. ebédli csodakészlet aranyozva és festve csak 7.35 ft.

Egy díszes mosdókészlet csak 3.35 ft.
Kávé- vagy tea-készlet fehér csak 1.50 ft.
Csoda kávé- vagy tea-készlet aranyozva és festve csak 3.75 ft.

Egy 6 szem. metszett és gravírozott üveg-készlet 4 ft.
Egy tucat vizes vagy borospohár 60 kr.

TAKÁCS FERENC

magyarhoni üveg- és carlsbadi porcellán gyári raktára

Andrássy-ut 74. sz.

Vidékre ingyen láda és csomagolás. — Pontos kiszolgálás. Vasuti állomás kértik.

Brázay-féle sósorszesz.

Használati utasítás minden üveghez mellékelve van. Nagy üveg 2 korona. Kis üveg 1 korona. Kapható mindenütt.

Hirdetéseink alapján történt rendeléseknél szíveskedjék mindenkor lapunkra hivatkozni.

1903. évi beszerzési kiállításon 2 ezüstéremmel kitüntetve.
1903. évi Kolozsvári kiállításon 2 díszoklevéllel kitüntetve.
1902. évi pozsonyi kiállításon 3 oklevéllel kitüntetve.

Kállai Lajos motortelepe, Budapest, VI., Gyár-u. 50.

Teljes jótállás
kötött cséplésért!!!

A jelenkor leggyorsabb és leg-tökéletesebb motorcséplő-készlete.
Gépész nélkül könnyen kezelhető.
Ezen legújabb motorok terjesztése érdekében használt gépezet cserébe vételnek.

Ezen motorcséplő-készletek felülmúlhatatlan kifizetősége felől tudakozódní lehet:

Ezré Komény József úrnál Maros-Németi (Erdély).
Sziij Báthor földbírtokos úrnál Nagy-Igmánd (Komáromm.).
Ferenzy György piabános úrnál Ipolyzalka (Hontm.).
Nagy János földbírtokos úrnál Beleg (Somogym.), stb. stb.

Legbiztosabb olcsó üzem!

Arjegyzék kívánatra bérmentve

LEGSZEBB.....LEGJOBB.....LEGLCSŐBB. PAP LAN PAP LAN PAP LAN

ÖSSZEMAJTHATÓ VASÁGY IACÉLSODRONY
3KIVENETŰ MATRAGGAL 10Ft. ÁGYBETÉT 5Ft

GICHNER JÁNOS

paplan, matrac és kárposítáru gyáros, szőnye, függöny, vasbutor stb. nagy raktára. 150

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. sz.

Arjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidék megrendelések pontosan eszközöltenek, nem tetsző árú kicséréltetnek, vagy a pénz visszaadatik.

Olesó KÁVÉ ÉS TEA

ARAK:

1 k. Házartási	1.20
1 • Portorico	1.30
1 • Portorico	1.50
1 • Kuba (finom)	1.70
1 • Kuba (legfinomabb)	1.90
1 • Gyöngy (finom)	1.50
1 • Mocca	1.40
1 • Mocca (legfinomabb)	1.60
1 • Arany Jáva	1.40
1 • Arany Jáva (igen finom)	1.60

Különösen ajánlom naponta frissen pörkölt kávéimat
1 k. Finom pörkölt kávé --- ft 1.40
1 • Kuba pörkölt --- ft 1.60
1 • Kuba pörkölt --- ft 1.80

Kávéhoz csomagolható:

1/4 k. Mandarin cs. kev.	ft 1.60
1/4 • Mandarin cs. kev.	ft 1.25
1/4 • Házartási	ft 1.35
1/4 • Házartási	ft 1.30
1 csomag törmeték	ft 1.30

4/2 k. káros postaszáknál (melyben több fajta is küldhető) már a vidékre is teljesen bérmentve és olvánolva küld

Balogh László

kávé- és tea-kivitel Széke BUDAPEST.

Főzetlet és iroda: 689

VII., Rottenbiller-utca 12. szám.

Az egyedül létező valódi angol

SZÉPÍTŐSZER

a Balassa-féle valódi angol

UGORKA-TEJ,

mely azonnal eltávolít minden szepit, mátfoltot, pattanást, bőrtinkt (méseser) stb. és az arcnak friss üdöset, fiatalosgot kölcsönöz.

Egy üveg ára 2 K, ehhez Ugorka-szappan 1 K, poudre 2 K.

Főszékhely: Balassa Kornél győgy- EUDAPEST-
dési hely: szorára Erzsébetfalva.
Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár Budapesten:
Török József gyógyszerárban, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

CSALÁDI REGÉNYTÁR

A művelt katolikus olvasóközönség számára
kiadja
a Szent-István-Társulat.

Ára angolvaszonkötésben kötetenkint 1 kor.

Megrendelhető a
Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Megjelent!

Szekrényi Lajos fordításában.

Lewis Wallace, Ben-Húr, regény Krisztusról, két díszes kötet, 299 és 297 lap, 101 képpel
Ára a két kötetnek 12 korona.

Sienkiewicz Henrik, Quo vadis? regény Nero császár korából, két díszes kötetben 289 és 303 lap, 36 képpel. Lengyelből és teljesen a lengyel eredeti szerint tartva. A két kötet ára 9 korona.

Sienkiewicz Henrik, Volodyjovszki ur, (a kis lovagi tört. regény a lengyel-török háboru korából. A két kötet (290 és 283) lap ára díszkötésben 8 korona 40 fillér.

Dr. May Károly, Karácsony, Utazási regény. A 600 lapot tartalmazó kötet ára díszkötésben 6 korona.

Kaphatók a Magyarság kiadóhivatalában.
BUDAPEST,
VIII., Szentkirályi-u. 28.

Kalap-különlegességek legújabb divatalakokban 3, 4, 5 kor.-ért kaphatók
NEUBART DEZSŐ-nél BUDAPEST, Kerepesi-ut 11. szám.

BÜTOROK

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig legjutányosabban kaphatók ugy készpénzért, mint részletfizetésre MEHRENTREU és FUCHS testvérekne Budapest, VI., Teréz-körút 3. (Andrássy-ut közölében). Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Ez az alkalom csak most van, ne mulassza el senki és vásárolja a lent felsorolt cikkeket, mert azokat mélyen leszállítva áron alul adjuk el.

1 finom 50 rőfös rumburgi vászon 9.— frt
 1 vég lepedővászon 7.50 «
 1 teljes vég kanavász 3.50 «
 1 vég damast ágyneműre való 7.— «
 1 vég tollharat 6.50 «
 1 vég finom chiffon 6.— «
 1 tucat férfi vászonzebkendő 1.50 «
 1 tucat női francia batiszkendő 1.75 «
 1 finom női vászoning —.65, —.75, —.95 «
 1 legfin. chiffon ing 1.20, 1.50, 1.80 «
 1 női hálókötös, himz. —.85, 1.05, 1.25 «

1 ruhára való finom fekete kamgarn, 130 széles..... 5.50 frt
 1 remek flanel-pongyola 3.—, 4.—, 5.— «
 1 legfinomabb női szoknya, finom clothal 1.80, 2.50 «
 1 finom női felsőszoknya 3.50 «
 1 legújabb Havelok nőknek 5.— «
 1 finom posztókabát leánykáknak... 4.50 «
 1 nyakcsica, valódi szőrméből 1.50 és feljebb.
 Jelen árukat megvételre ajánljuk, mert többé raktáron nem lesznek.

1 smyrna imit. szőnyeg 360/230..... 8.— frt
 3 drb ágy- és asztalterítő, finom minőségű 4.50 «
 ugyanaz finomabb 5.50 «
 legfinomabb 7.50 «
 1 ablakra való szőrfüggöny 1.25 «
 nehéz minőségű 1.75 «
 a legnehezebb 4.50 «
 1 ablakra való csipkefüggöny, fehér vagy krém színben 2.50 «

Minden vevő 20 korona megrendelésnél ingyen kap egy imit. smyrna-szőnyeget.

HERCZEG és HORVÁT Budapest, Kerepesi-ut 52.

Minden szó 3 fill.
 Vastagabb betűből 5 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb hirdetés ára: 30 fillér.

A Magyarság minden előfizetőjének egy 10 szóból álló apróhirdetést havonként 10-szer ingyen közlünk.

Az apróhirdetésekre beérkezett kérdésközpontokhoz ingyen felvilágosítást adunk, ha a tudakozó a szükséges válaszbélyegyet beküldi. Ha valaki körülményesebb értesítést kíván, a szükséges válaszbélyegen felül még 10 fillérre küldendő.

Butort
 és kártyos munkákat részletfizetésre is ad Löwy Lipót, VI., Lázár-utca 18.

Domonkos Lajos
 uri és női cipész mester
 Budapest, Teréz-körút 32.
 Ajánlja dusan berendezett raktárát saját készítményű uri-, női- és gyermek-cipőkből a legolcsóbb árban. — Mértékszerűen megrendelések jutányos árban és pontosan eszközöltetnek.

Aranyfény világitótestek
 a legjobbak
 egy darab ára 60 fill. Lilliput 40 fill.
 Vidékre utánvétel.

Aranyfény BUDAPEST
 Központi iroda:
 VIII., József-körút 43.
 Üzlet:
 II., Fő-utca 18. sz.

Butorozott szoba.
 Aggteleki-utcában 15-ik házszám. I. em., 10. ajtó szám alatt esinosan butorozott külön bejárattal szoba egy urnak azonnal kiadó. Reggeli és ebéd is kapható.

Színes fényképnagyításokat
 «Photochromotypia» művésziessé festve, 50/70 cm. nagyságban, papírképpel együtt szállít bármilyen fénykép után 6 koronáért Buchwald Lajos Budapesten, Vörösmarty-utca 2/b. Vidéki képviselők kerestetnek.
Figyelem!
 Ha van az országban Péter Zakariás nevű ember, értesítse Péter Zakariást Székeiy-Kevén.

Használt férfiruhákat
 feherneműt, szőrmeárukat sít. veszek legmagasabb árban. Singer Markus, Lujza-utca 16., ajtó 10. sz.

Két kis
 Singer varrógép olcsón eladó Izabella-tér 3. Habán.

Pénzkölcsönt!
 Kis- és nagybirtokosoknak, kiknek birtokait nagy kamatu adóság terheli és ezt olcsó kamatos pénzzel akarja kifizetni, avagy ha új kölcsönt akar felvenni, oly pénzt, melyre csak 4% kamat fizetendő s mely kamattal a téke is törleszve lesz s adós bármikor felmondhat, a pénztintézet azonban nem mondhat fel, teljes bizalommal forduljon **Grünsfeld S.-hez** Budapest, Király-u. 23. sz.

LINTEBNER ÖDÖN
 vendéglője
 Soroksári-utca 41. szám.

Külön magyar konyha, hamisítatlan magyar borok. Különösen ajánlom saját termései ó-budai vörös és Rizling-boraimat. Kedvező ebéd- és vacsora-bérlét. Szép kerti helyiség az udvarban. Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Szobákat
 csekély díj mellett közvetít «Fővárosi Lakásközvetítő» Kossuth Lajos-u. 16. 286/II.

Lakásokat
 csekély díj mellett közvetít «Fővárosi Lakásközvetítő» Kossuth Lajos-u. 16. 286/I

Huszár Károly
 címer és címtábla festő.
 Készít: fa, vászon, bádoggóntott és üveg-címtáblákat. Specialista üveg-címtáblák készítésében.
 Budapest, IX., Soroksári-u. 21.

Díjtalanul
 adok felvilágosítást és minden előleges költség nélkül eszközök ki 200 kor. után 4 kor. havitörlesztéses (kezesesség mellett), továbbá 200 kor.-tól 400 kor.-ig terjedő (kezesesség nélküli) és legelőnyösebb ingatlani, tisztviselői és 1000 koronán kezdődő rendes váltókölcsönöket. Végül 1000 kor.-ig terjedő s azonnal folyosítható 8%-os, rövid lejáratu magánkölcsönöket. Bankképviselői iroda. IV. Képiró-utca II. sz., III. em.

Phonograph!!!
 legszebb mulatság, tiszta, szép hanggal, értelmes előadással
Kellner és Steiner
 Király-utca 58. szám.
 Képviselek kerestetnek.
 295

Motor- és kerékpár-gummikat.
 Kerékpárokat Merkur, Champion, Courir, Mars-kerékpár, alkatrészek a legjutányosabb árban szállít vidékre is **POLACSEK JÓZSEF** és **TSA** szakmechanikai, elektrotechnikai és kerékpár-gyártó cég. — Budapest üzlet és raktár: VI., Andrassy-ut 61. gyár, VI., Eötvös-u. 37. — Angol Tennis-labdák raktáron. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. — A magyar távirati iroda szállító. 295

Figyelem! Cégünk új kedvezményt nyújt ahként, hogy minden vevőnek, ki 12 forintot meghaladó rendeléményt tesz a saját arcképe vagy bármely tetszés szerinti kis fénykép után egy **életnagyságu fényképet** teljesen ingyen

Az ipar csodája! 12 forint 50 krajcár egy darab sejtsempaiban fedővel és zsebbel, minden színben, 125 cm. széles, 180 cm. hosszú.
 Megrendelhető csakis **GIGNER ÜSTVÉREK BUDAPEST.** Múzeum-körút 27.
 Pa-lan- és matracgyár, szőnyeg- és vasbutoroktár.
 Árjegyzéket bérmentve és ingyen küldünk.

Minden öszülő egyének nélkülözhetetlen a **Tábor-féle Haj-Regenerateur** mely csakis **Tábor** gyógyszer-tárában kapható. — Ára 2 korona.
 Ez nem hajfestő! Ártalmatlan! Szintelen folyadék!
 Sem a kézen, sem a fejbőrön, sem a ruha szövétén semmi foltot nem hagy és épp oly egyszerűséggel használjuk, mint mikor vízzel bekenjük a fejünket. Az ősz haját 8—10 nap alatt olyan színűre varázsolja, mint az fiatal korában volt, anélkül, hogy festené. Férfi és nő egyaránt biztos eredménnyel használhatja. Hatásáért elvállalom a kezeséget! — Arc szépítésére a leghatásosabb a **csoda-erém**. Szeplőt, májfoltot és minden arctisztatlanságot 4—5 nap alatt eltüntet és nem engedí, hogy újra kiússzon. Hatásért teljes szavatosságot vállalok. Ára 1 korona, hozzávaló szappan 70 fillér.
 Fenti szerek kizárólagos megrendelési helye: **Tábor Gyula gyógyszer-tára Alberti-Irsán.**

Vasvári Simon férfiszabó-üzlete Budapest, Erzsébet-körút 58. szám (Király-utca sarok). Előkelő szabás. * Pontos kiszolgálás. * Francia és angol divat

BUTOROK. Háló-, ebédlő- és szalon-butorok, ugy készpénzért, mint részletfizetésre, árfelemelés nélkül olcsóbban, mint bárhol kapható Erzsébet-körút 48. szám, Royallal szemben **Buchinger I.** butoriparosnál.

Budapestre utazók hecses figyelmébe? **FOGAK 2 forinttól** és teljes fogsorokat rágásra heleszt 24 óra alatt jótállással, a gyökér eltávolítása nélkül. **Kovács I. Károly-körút 9.** (Gróf Hadik-palota) II. emelet, S. Található: reggel 9-től délután 6-ig. — Vasár- és ünnepnapokon is.